

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ФАХІВЦЯ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний розвиток міжнародної економіки та інтеграція національних економік у світовий простір зумовлюють підвищені вимоги до професійної підготовки фахівців у сфері міжнародної економічної та митної діяльності. Успішність виконання професійних обов'язків залежить не лише від рівня знань, але й від сформованих психологічних якостей та загальної і фахової компетентності. Компетентність фахівця з міжнародної економіки та митної діяльності є інтегральною характеристикою.

Фахівець з міжнародної економічної та митної діяльності виконує комплекс завдань, пов'язаних із організацією зовнішньоекономічних операцій, дотриманням митного законодавства та взаємодією з міжнародними партнерами. Його діяльність передбачає: глибоке розуміння процесів міжнародної економіки та функціонування світових ринків; знання митного регулювання та відповідальність за дотримання нормативно-правових актів; володіння інструментами міжнародної торгівлі та аналізу торговельних угод; організацію імпортно-експортних операцій; управління ризиками у сфері митної діяльності.

В результаті аналізу професійної діяльності можна сформувати компетентнісну модель фахівця з міжнародної економічної та митної діяльності. Її доцільно представити як структурований і наочно інтерпретований інструмент, що поєднує теоретичний зміст і практичну застосовність, де компетентності згруповані за блоками (наприклад: професійні, когнітивні, комунікативні, особистісні, етичні). Це дозволяє візуалізувати взаємозв'язки між елементами та підкреслити їх системний характер. Важливим форматом є таке представлення, яке деталізує кожну компетентність через її зміст (що включає), поведінкові індикатори (як проявляється), рівні сформованості (наприклад, базовий, середній або високий). Такий підхід забезпечує можливість практичного використання моделі для оцінювання або навчання.

Доцільно також включити описову (текстову) інтерпретацію, де обґрунтовується значення кожного блоку компетентностей у контексті міжнародної економічної та митної діяльності.

Сучасна компетентнісно-психологічна модель фахівця з міжнародної економічної та митної діяльності інтегрує професійні, когнітивні,

комунікативні, особистісні та етичні компетентності з психологічними вимогами.

Ефективність діяльності спеціаліста значною мірою визначається його психологічними характеристиками. До ключових психологічних якостей належать наступні.

Аналітичне мислення - здатність обробляти великі обсяги інформації, оцінювати економічні показники та прогнозувати ризики.

Відповідальність і уважність - необхідні для роботи з митною документацією та дотримання законодавства.

Комунікативність - важлива для ведення переговорів.

Стресостійкість - дозволяє ефективно діяти в умовах високої відповідальності та невизначеності.

Організованість - сприяє оптимізації митних процедур і логістичних процесів.

Гнучкість мислення - необхідна для адаптації до змін у міжнародному середовищі та нормативній базі.

Основу для розвитку професійної компетентності, що забезпечує ефективність діяльності, формує психограма фахівця. Психограма як системний опис вимог до особистості професіонала включає наступні компоненти.

Когнітивний компонент, який забезпечує аналітичну обґрунтованість рішень, здатність оцінювати інформацію та прогнозувати наслідки.

Емоційно-вольовий компонент включає контроль власних емоцій, адекватну реакцію на конфліктні або стресові ситуації. Від нього залежить підтримка позитивного настрою та продуктивної комунікації в команді.

Відповідальність та професійна етика формують надійність фахівця, його здатність до стресостійкої та доброчесної роботи в умовах високої відповідальності, дотримання законодавчих та корпоративних норм, антикорупційних стандартів, усвідомлення наслідків власних рішень для бізнесу та партнерів.

Комунікативний компонент відбиває здатність до міжкультурної взаємодії, ведення переговорів, управління конфліктами.

Гнучкість та адаптивність забезпечують здатність швидко підлаштовуватися під зміни у виробничому середовищі, ринкових умовах або внутрішніх процесах компанії та вміння ефективно працювати в різних командах та міжнародних культурах.

Мотиваційний компонент визначає орієнтацію на результат, професійний розвиток, відповідальність за прийняті рішення.

Отже, професійна діяльність у сфері міжнародної економіки та митної діяльності вимагає не лише високого рівня знань, але й сформованих психологічних якостей, що відображаються у психограмі спеціаліста. Саме

поєднання професійних знань, особистісних характеристик та практичних навичок забезпечує високий рівень компетентності фахівця, його здатність ефективно діяти в умовах глобалізації та мінливого міжнародного середовища.